

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Udrag fra Noveller

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Noveller", i Blicher, Steen Steensen: *Noveller*, udg. af Esther Kielberg ; Henrik Ljungberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 337. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blic03val-shoot-idm140515386220896/facsimile.pdf> (tilgået 10. april 2024)

Anvendt udgave: Noveller

38 *slæver en Potte mod en Dør*: Nyårsaften var det skik på landet at så potter itu mod dørene. – *harts*: næsten. – *Sten(en)*: se n.t.s. 12. – *vore genitiale Comedier*: J.L. Heibergs vaudeviller, som B. ikke yndede, opførtes fra 1825. – *genitisk*: åndfuld. – *Gammelstrandconversationen*: det folkelige sprog, fiskerkoncerne ved Gammelstrand i Kbh. brugte. – *ad libitum*: lat. efter behag. – *meemonvorte*: ovennævnte. – *Raad*: ruddel.

39 *Fordeling*: prop af papir eller lignende, der anbringes sammen med projektiler i våben, der lades forfra. – *Solvknapper*: kunne if. overtro bruges som bøsseugler mod overnaturlige væsener. – *skyd ham paa Pelsen*: skyd ham ihjel. – *Rendeklæger*: store hagl til rifelbossen. – *Hyldebasse*: legetøjssætte af udhulet hyldegren.

40 *forskrive fra Udlændet*: se n.dfl. – *billige*: rimelige. – *Autorhærens*: forfatterbanens – *in specie*: især. – *den danske Pasquino*: Heibergs blad *Kjøbenhavns flyvende Post* (1827-1828, 1830, 1834-1837, udg. af DSL 1981-1984) og *Dansk Litteratur-Tidende* (1811-1836), som B. ikke yndede pga. deres kritik af hans værker. *Pasquino*: smædeskriver, æreskænder. – *Holbergs Gid aldrig* (...): fra Hs komiske epos *Peder Paars* (1719-1720), 2. bog, 1. sang. – *L*: Aug. Lafontaine (1758-1831): fr. forfatter til populære romancer og noveller, hvoraf mange, i lighed med de ovennævnte fire ty. forfatters værker, oversat til da. og optoges i tidsskrifter som *Læ*. Visse forkortede forfatternavn i *Reverstuen* er skrevet ud i *GnN*. – *v... d...* *V*: K.G. van der Velde (1779-1824): ty. forfatter til historiske romancer; blev kaldt »den tyske Walter Scott«. – *ad modum*: lat. på følgende måde, i denne stil. – *H*: den ty. digter E.T.A. Hoffmann (1776-1822), hvis fantastiske fortællinger var populære. – *R*: *A* kan være E. Raupach (1784-1852) (eller K.F. Richter) og J.A. Apel (1771-1816), begge ty. forfattere, der blev læst i Danmark i 1820'erne.

41 *Commerice*: omgang. – *Vanab(e)*: menneske, der kan antage ulveskikkelse. – *Vampyr(er)*: if. serbisk overtro natligt væsen, der dræber og suger blodet af mennesker. – *W*: *S*: Walter Scott (1771-1832): skorsk forfatter, beundret af B.; hans romancer fik stor betydning for genrens udvikling; blev oversat til da. fra 1821. – *C*: måske den ty. romanforfatter H. Clauren, pseud. for K.G.S. Heun (1771-1854). – *Shaw*: sjal. – *Raghytte*: primitivt bondehus. – *Rane(n)*: stang eller stænger til hvileplads for hens. – *Oversat*: overhovedet. – *sc...e*: scotske. – *Lejebibliotek(er)*: privatejet bibliotek med hjemlån af bogej mod betaling; første da. l. opstod 1725. L. spillede en stor rolle i 18. og 19. årh; de aflostes af folkebibliotekerne. – *Læseselskab(er)*: læsersamfundslæring, der købte ny litteratur med henblik på cirkulation mellem medlemmerne. Disse købte efter cirkulationen begyndte eller lod dem indgå i ls bibliotek. L. opstod i beg. af 18. årh., i Danmark ca. 1750-1800. – *Manuscript til Udstyr*: litt. artikler (bl.a.: *Læ* 1824) fortalte, at W. Scott fik så store honorarer for sine bøger, at en af hans døtre fik ms. til en ny roman i medgift. – *S*: måske den eng. romanforfatter T. Smollett (1721-1771); hans roman

Pengrige Pickle har brede beskrivelser af jagtscener. – *tager* (..) *Rund til*: tager tilbø. – *Siegfried v. Lindenborg*: komisk roman (1779, da 1786) af den ty. forfatter J.G. Müller (1743-1828), der udgav sine værker anonymt. – *Hænderne er Etaus* (..); 1. Mos. 27,22.

- 42 *Pegasus*: if. gr. mytologi bevinget best; symbol på digterenevnen. – *hvor det ikke er* (..) *rigtigt*: hvor der sker overnaturlige ting. – *phantasmagorisk*: som har med spøgelser at gøre. – *Ladegaarden*(porten): gårdsplads mellem avisbygninger. – *forknyttede*: forkroblede.
- 43 *Tiendedagen*: opkræveren af *Tiende*, dvs. 1/10 af årets afgrede, til jord ejer eller præst. – *Ridefogden*: slotsforvalteren, der forested gårdens drift og havde opsyn med hovarbejdet. – *Hundedrenge*: drengen, som passerede hundene, ofte om person, der behandles dårligt. – *Brydstykke*: brytbillede. – *Tiden for nærværende Begivenheder*: måske 1730'erne, jf. dragslæne; den ty. kirke (se n.t.s. 50) et endnu ikke opført; på Bremerholm (se n.t.s. 46) udfører tugthusfanger stadig strafarbejde. – *grundnude* (om parykker): spøgefult om gammeldags parykker med flere rader stivede bukler i nakken. – *Kabuds(er)*: hun med øreklapper til mænd. – *Rollebukser*: formentlig om lange bukser, det blev mullet op over knæet, når man havde støvler på. – *artige og velbyndige*: agtværdige og af fotnem stand. – *ordentlige*: sædvanligvis. – *Domesæderne*: genestefolkene.
- 44 *Kok*: urbane. – *camoisinred*: mørk højrød. – *Stoffes*: af tykt, uldent stof med indvævet mønster. – *Kalvekrydslet*: skjortebryst med kruset bryststimmel. – *Hovedstykke(s)*: egl. kapitel i katekismus; her brugt spøgende. – *guldgækonerede*: med besætning af guldindvirkede bland. – *(stor)blommende*: blomstrede.
- 45 *Gjækken*: fjasen. – *synderlig/ste*: besynderlig. – *Rulle* (egl. rudell): hjerte-flok. – *slæet an paa hans Fod*: fulgt hans spor. – *Palstrup*: herregård. – *Sextender*: hjørn med seksten takker på geviret; her om junkerens mange aner. – *Mariagen*: se n.t.s. 20. – *og ham paa Kommet*: sigtede på ham. – *troede godt*: var ikke sky. – *for det første*: indtil videre.
- 46 *tor*: behoven. – *Justitien(s)*: retsfærdigheden. – *Bremerholm*: i Kbh.; her lå flådens skibsværft, hvor tugthusfanger indtil 1739 udstod deres straf. – *Knuden stak i*: problemet bestod i – *Vestenig*: ca. 30 km SV for Thisted; indtil reformationen munkekloster, derefter herresæde. – *Ladefoged*: havde opsyn med gårdenesavl. – *bude*: beordre.
- 47 *Jacobinerhue*: den franske hue, den fr. revolutions symbol; lignede en nisshue. – *Skygge tegning*: foreløbigt udkast. – *beslæde*: rulle sejl sammen og binde dem fast til råen (stangen, se også n.t.s. 178). – *rebe*: grote sejlene mindre. – *Sværgast(es)*: matros eller skibsdreng, der spuler dæk. – *Spiritus navalis*: spøgefult: skibsand. – *Flyj(er)*: vimpel eller vindpose. – *Nathus(es)*: kompasshus. – *Posen*: spanden. – *Spilteug(er)*: bås i hestestald. – *sænke(r)*: blive sveden.
- 48 *kaste sig* (om ol): blive dovent. – *meerbemekede*: faromtalte. – *Storknæsselfene*: en gruppe elletræer (siden fjernet) mellem Demstrup og Avnsbjerg. – *Horsegrieg(s)*: dobbeltbeklæsning. – *blade*: om råens lokketone.